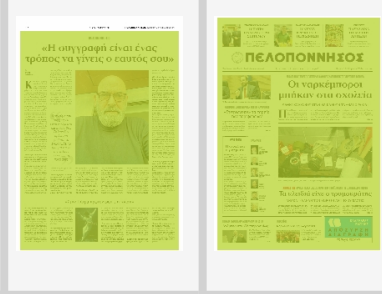

Media: ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ Page: 12 Published at: 28-04-2024
Author: Surface: 1073.43 cm² Circulation: 0
Subjects:

ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΜΟΣΧΟΣ

«Η συγγραφή είναι ένας τρόπος να γίνεις ο εαυτός σου»

της ΚΡΙΣΤΙΝΕ ΚΟΥΝΙΝΙΑΤΗ

Κάποιες φορές τα φέρνει έτσι η τύχη -ή μήπως ο ανθρωπίνος παράγοντας;- που την ασυγκράτητη χαρά διαδέχεται η απέραντη θλίψη. Τη γεμάτη όνειρα ζωή κόβει ο απροσδόκητος θάνατος. Αυτό ακριβώς συνέβη τη μοιραία εκείνη μέρα, 13 Ιουνίου 1929 ήταν, όταν επτά άτομα βρήκαν τον θάνατο στα νερά της λίμνης της Ορεστιάδας, αφότου ναυάγησε το βενζινόπλοιο στο οποίο επέβαιναν. Πύρραζαν την Ανάληψη. Βασισμένος στο δραματικό αυτό γεγονός, ο Ηλίας Παπαμόσχος συνέθεσε τη δική του «Ανάληψη» (εκδ. Πατάκη), όπου καταδύμενος στον πυρήνα των συμβάντων και στα εγκάρια της ψυχοσύνθεσης των πρώων-χαμένων και διασωθέντων- δίνει ένα ανάγνωσμα καθηλωτικό με έντονα τα στοιχεία της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας. Ο βραβευμένος καστοριανός συγγραφέας μιλάει στην «Π».

-Πότε πρωτονιώσατε την ανάγκη να γράψετε και ποια τα συναισθήματα όταν τη συνειδητοποίησατε;
Γύρω στα είκοσι το συνειδητοποίησα. Το φαντατικό διάβασμα που προηγήθηκε, παρ'αδούξω δεν με υπομείωσε. Αισθήματα αντιφατικά γεννήθηκαν, άγχους και αγωνίας και συνάμα λύτρωσης. Ως τότε ήμουν ένας άνθρωπος κυριολεκτικά χαμένος, το πιο τρομακτικό ερώτημα που μου έβεταν ήταν εκείνο το τι θέλεις να γίνεις; Η συγγραφή είναι ένας τρό-

πος να μάθεις ποιος είσαι, ποιος ήσουν και ποιος θέλεις να είσαι, να γίνεις δηλαδή ο εαυτός σου. Όλα αυτά ξεπερνούν από τα τριφύρα χρόνια, που τα ζεις για λίγο και θέλεις μια ζωή να τα αποκοιδικοποιήσεις κι άλλη μια για να τιμήσεις τη μαγγανεία τους. Γράφοντας πολεμάς για την ψευδαίσθηση ότι, έτσι, ζεις περισσότερες από μια ζωές. Η δυσκολία έγκειται στη υπομονή, τροφοδοτώντας τον να περιμένεις να σου μιλή-

Το πνεύμα του συγγραφέα είναι φιλέρευνο και φιλαλήδες. Επίσης δεν πρέπει να φοβάται να εγκολπωθεί το τραύμα και να το σκαλίσει όσο κι αν τον πονά αυτό

σει ο εαυτός σου, με γλώσσα υπερταρομική.
-Με διηγήματα κάνετε την εμφάνισή σας στα ελληνικά γράμματα. Τι σας ελκύει στη μικρή φόρμα και τι στη μεγάλη, αφού πλέον μετράτε, με την «Ανάληψη», δύο μυθιστορήματα.
Ο όγκος των γεγονότων που

θα αφηγηθείς το καθορίζει αυτό, πολύ απλά κάποιες ιστορίες δεν είναι δυνατόν να χωρέσουν στη μικρή φόρμα. Στη μικρή φόρμα με ελκύει η λεπτομέρεια, πώς από το κουκούτσι θα γεννηθείς το δέντρο, στο μυθιστόρημα με ελκύει το δάσος.

-Η «Ανάληψη» βασίζεται σε ένα αληθινό γεγονός.

-Τι σας έκανε να γυρίσετε έναν αιώνα πίσω, για να ζωντανέψετε το ναυάγιο που συνέβη στη λίμνη της Καστοριάς;
Πέρα από το ανθρωπινό δράμα, η άγνοια με ώθησε, το τι συνέβη. Το πνεύμα του συγγραφέα είναι φιλέρευνο και φιλαλήδες. Επίσης δεν πρέπει να φοβάται να εγκολπωθεί το τραύμα και να το

σκαλίσει όσο κι αν τον πονά αυτό. Είναι, με μια έννοια, η συνειδηση και η μνήμη του τόπου. Τα τεκμήρια, οι μαρτυρίες, οι τόποι συνιστούν το πρώτο υλικό. Ανεξάρτητα από το πόσα και ποια από όλα ταυτά θα τα εκμεταλλευτείς δημιουργικά, όσο πληρέστερη είναι η εικόνα που έχεις τόσο πιο πιθανό είναι να ευδοκιμήσει η επεξε-

ργασία, να ωφεληθεί η δραματουργία.

-Κατά το ήμισυ, το βιβλίο σας μας συστήνει τους ήρωες που βιώνουν την αναμονή του ταξιδιού «μέσα στον ενθουσιασμό και τη χαρά του γλέντιου» και κατά το δεύτερο ήμισυ, γινόμαστε μάρτυρες του θανάτου, του πένθους, του τέλους των προσδοκιών. Ενόσω γράφατε, πώς βιώσατε το πέρασμα από το φως στο σκοτάδι, περιγράφοντας μάλιστα των πρώων τα όνειρα-κακούς οιωνούς;

Θα πιο μόνο το εζήκ, το μυθιστόρημα αποτελείται από 65 κεφάλαια, τα οποία γράφτηκαν σε διάστημα ισαριθμών ημερών, με ένα διήμερο κενό ανάμεσα στο κεφάλαιο που προηγείται του ναυαγίου και σ' εκείνο όπου το ναυάγιο περιγράφεται. Το σημείο που φτάνεις εκεί όπου πρέπει να αναβυθίσεις στο σκοτάδι αυτούς που ανύσπυρες από αυτό είναι το πιο οδυνηρό. Είναι όμως αυτό το τμήμα της συμπάθειας. Όταν έγινε αυτό, το πλήρωσα σωματικά. Η γέννα αυτή του θανάτου μετουσιώθηκε σε πόνο σωματικό, αλλά ζωή δίχως πόνο δεν γεννιέται.

-Κάποιος χαρακτήρας με τον οποίο δεθήκατε περισσότερο και ίσως σας βασάνισε ενόσω τον πλάθατε;

Αναμφίβολα ο ήρωας που με δοκίμασε περισσότερο είναι ο Κακλαμάνος, ο ιδιοκτήτης του βενζινόπλοιου. Κάθε αντιφατικός χαρακτήρας γεννά διασπασμό, δικασμό ανάμεσα στην κατανόηση και στην κατάκριση. Ως συγγραφέας κλείνω προς την πρώτη.

«Στην Πάτρα πρωτονιώσα την κλίση»

-Είχατε προποφασίσει το τέλος ή σας υπαγορεύτηκε, γράφοντας; Και πώς αισθανθήκατε σαν μήπως η τελεία;
Εμείνα πιστός στα γεγονότα, τα βήματα τα συγγραφικά, ως υπάκουα σ' αυτό που λέμε ελλείψει βαθύτερης κατανόησης μοίρα, τύχη, ήταν προκαθορισμένα. Το βιβλίο περικλείει δυο δράματα, και το πρώτο περικλείει το δεύτερο, ωστόσο για το τέλος κατέφυγα στη σοφία των άψυκων, το άψυχο μου χάρισε την τε-

λευταία φράση, τη συνέχεια του ταξιδιού και της ανθρωπίνης περιπέτειας που είναι συνυφασμένη με την τραγικότητα. Δεν χάνονται ποτέ όλα, κάθε απώλεια γεννά μνήμη, και κάθε μνήμη είναι πλοηγός ζωής.

-Το Κρατικό Βραβείο Διηγήματος Νουβέλας με το οποίο τιμηθήκατε το 2016 για τη συλλογή διηγημάτων σας «Η αλεπού της σκάλας» πώς λειτουργήσε για τη συνέχειά;

Το βραβείο, όπως και κάθε ανταμοιβή, πρέπει να το χαρείς και να το τιμήσεις, αυτά τα δυο πρέπει να εμπειροχωνται στο επόμενο βήμα, το βραβείο είναι ένα ευχάριστο βάρος.

-Γεννημένος στην Καστοριά και μόνιμος κάτοικός της από το 1997, με μια ενδιάμεση απουσία, τι ζείτε τις ιστορίες σας στον τόπο σας. Πείτε μας γι' αυτή σας τη σχέση με τη γενέτειρα και την επιρροή της στο συγγραφικό σας έργο.

Η Καστοριά είναι η τροφός μου. Είναι κι ένα ζήτημα ριζών. Δίχως αυτές τίποτα δεν μπορεί να βλαστήσει. Η πόλη σε ξέρε, έτσι όμως πρέπει να τη γνωρίσεις, και τη γνωρίζεις ανατρέχοντας, ακούγοντας, βλέποντας. Η πόλη είναι ανάδοχός μας, κατά την ενηλικίωσή μας αρχίζει η πληρωμή του χρέους μας απέναντί της, αλλά τι μπορεί να ξεφύλλει την παιδική μας ηλικία;

-Είχατε και με την Πάτρα μια σύντομη σχέση.

Τι κρατάτε από την πόλη των σπουδών σας στη Γεωλογία;

Φίλιες και τη βάρφισή μου ως συγγραφέα, αφού εκεί πρωτονιώσα την κλίση.

-Τι σας εξαγριώνει και τι σας ηρεμεί, σήμερα;

Με εξαγριώνει η άγνοια που διαμορφώνει άποψη, με ηρεμεί η γνώση ότι υπάρχουν άνθρωποι που με αγαπούν και το γεγονός ότι βρήκα ένα καταφύγιο που δεν το φθονώ.